

Svetozar Dobrosavljev
advokat u Novom Sadu

PONAVLJANJE GLASANJA I PONAVLJANJE IZBORA*

Zakon o izboru narodnih poslanika materiju ponavljanja glasanja i ponavljanja izbora reguliše nesistematično i nepotpuno, u više zakonskih odredbi razbacanih u glavama VIII do XI.

Upoređivanjem teksta Zakona sa saveznim zakonima o izboru saveznih poslanika u Veće građana Savezne skupštine i o izboru saveznih poslanika u Veće republika Savezne skupštine vidljivo je da su u značajnoj meri korišćena rešenja iz ovih zakona (često prepisivani čitavi odeljci zakona), ne samo kada su u pitanju ponavljanje glasanja i ponavljanje izbora. Razlozi hitnosti za donošenje ovog Zakona nemaju opravdanja jer se radi o temeljnim ustavnim pravima građana.

Odredbama čl. 67. do 73. Zakona uređeni su postupak i način glasanja.

Povrede pojedinih odredaba imaju za posledicu ponavljanje glasanja na biračkom mestu na kom je povreda nastala, i to su slučajevi:

- kada se po otvaranju glasačke kutije utvrdi da nedostaje kontrolni listić (čl. 67),
- ako se u toku glasanja utiče na volju birača, ometa glasač pri glasanju ili se ne obezbedi tajnost glasanja (čl. 69) i
- ako se na dan izbora vrše promene u izvodu iz biračkog spiska (čl. 71).

U svim pomenutim slučajevima, obavezno se raspušta birački odbor, imenuje novi odbor a zatim ponavlja glasanje.

Ako se pri utvrđivanju rezultata izbora utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su glasali, takođe se birački odbor raspušta a glasanje na tom mestu ponavlja (čl. 74. stav 8).

* Rad primljen: 24. X 2000.

U glavi X Zakona (odredbe čl. 89. do 91) govori se o ponavljanju izbora i ponavljanju glasanja, a pri tome se očito ne pravi razlika između ovih pojmova.

Najpre se odredbom čl. 89. generalno određuje da se „ponovni izbori sprovode ako Republička izborna komisija poništi izbore zbog nepravilnosti u sprovođenju izbora u slučajevima utvrđenim ovim Zakonom”.

Naravno da je ova odredba preširoko postavljena i da se radi o mogućnosti delimičnog ili potpunog poništavanja. Delimično poništavanje ima za posledicu ponavljanje glasanja na tom biračkom mestu, pa je u toj situaciji pravilnije koristiti izraz „ponavljanje glasanja” a ne „ponavljanje izbora” (vidi čl. 90).

Kada se ponavljaju izbori, to se čini na način i po postupku uređenim Zakonom.

Ponavljanje izbora raspisuje Republička izborna komisija, a izbori se sprovode najkasnije 15 dana od dana poništenja izbora u Republici Srbiji, odnosno 7 dana od dana poništenja na biračkom mestu.

Kada se radi o nepravilnosti koja se tiče utvrđivanja izborne liste, ponavlja se i ovaj deo izborne procedure (tu su moguće različite situacije, koje se tiču: roka, forme, obrazaca i dr.). Praktično se ponavlja izborna procedura od trenutka kandidovanja i potvrđivanja liste pa nadalje. U ostalim situacijama se ponavljaju izbori delimično ili potpuno sa istim izbornim listama.

Moguća je situacija, da odluku o ponavljanju izbora, delimično ili potpuno, donese Vrhovni sud Srbije povodom žalbe protiv odluke Republičke izborne komisije. Zanimljivo je da je u toj situaciji zakonodavac odredio rok za ponavljanje izbora od 10 dana. Nije jasno zašto je u ovoj varijanti rok drugačiji (vidi čl. 97).

Uopšteno posmatrajući, osim terminoloških nedoslednosti, primedba na ovaj deo Zakona stoji i zbog toga što, makar kroz primer, nije predviđeno koje su to situacije kada se izbori poništavaju u celosti (da li je recimo to slučaj kada je neophodno ponoviti glasanje u 20 ili 25% biračkih mesta ili u nekom slično drastičnom slučaju, kako to predviđaju neka zakonodavstva). Radi se o suviše ozbiljnim, Ustavom zagwarantovanim pravima i slobodama, da bi se bilo čijoj arbitrnosti prepustilo slobodno tumačenje ovakvog nedorečenog zakonskog teksta, pogotovo ako imamo u vidu iskustva sa izborima za lokalne organe vlasti u Republici Srbiji iz 1996/97, pa i ove poslednje na saveznom i lokalnom nivou od 24. 09. 2000. godine.

Zanimljivo je pomenuti i to da je Zakon, u slučaju delimičnog ponavljanja izbora odnosno glasanja, pored uobičajenih sankcija (zatvor ili novčana kazna), obavezno predvideo i raspuštanje biračkog odbora na određenom biračkom mestu. Ovakvo rešenje se čini logičnim i prihvatljivim, jer je očito da birači gube poverenje u lica koja su sprovodila izbore ili utvrđivala rezultate (birački odbor). Nije jasno, međutim, zašto zako-

nodavac nije bio dosledan i zašto nije predvideo mogućnost raspuštanja i imenovanja nove Republičke izborne komisije u situaciji kada se izbori ponavljaju u celosti bez obzira da li je povreda izbornog prava nastala isključivo u radu te komisije, jer Zakon nalaže Republičkoj izbornoj komisiji da obavezno vrši nadzor nad radom svih organa, uključujući donošenje uputstava, obrazaca i sl.